

**Obrazovanje odraslih CARDS 2004
(EuropeAid/120956/D/SV/HR)**

**PROGRAM OSNOVNOG OBRAZOVANJA
ODRASLIH**

travanj 2009., Zagreb

Projektni partner

Aarhus Technical College

Denmark

Projekt financira
Europska Unija

Izradu ovog izvješća potpomogla je Europska unija.
Za sadržaj ovog izvješća odgovoran je konzorcij Aarhus Technical College Denmark,
University of Jyväskylä Finland, PEM Germany and EPRD Poland.
Sadržaj ne odražava nužno stajalište Europske unije.

**Obrazovanje odraslih CARDS 2004
(EuropeAid/120956/D/SV/HR)**

**Prijedlog okvirnog kurikuluma osnovnog
obrazovanja odraslih**

travanj 2009., Zagreb

Projektni partner

Aarhus Technical College
Denmark

Projekt financira
Europska Unija

Izradu ovog izvješća potpomogla je Europska unija.
Za sadržaj ovog izvješća odgovoran je konzorcij Aarhus Technical College Denmark,
University of Jyväskylä Finland, PEM Germany and EPRD Poland.
Sadržaj ne odražava nužno stajalište Europske unije.

SADRŽAJ

1.RADNA SKUPINA	5
2. UVOD	6
3. TEMELJNA NAČELA KURIKULUMA ZA OSNOVNO OBRAZOVANJE ODRASLIH	7
4.TEORIJSKA OSNOVA KURIKULUMA	9
4.1. Razlozi i uvjeti kvalitetnog učenja odraslih osoba	9
4.2. Proces razvoja kurikuluma osnovnog obrazovanja odraslih u Republici Hrvatskoj	10
4.3. Ciljne skupine polaznika	11
4.4. Tri modula osnovnog obrazovanja odraslih	12
4.4.1. Prvi modul– Osnove pismenosti I	12
4.4.2. Drugi modul– Osnove pismenosti II	12
4.4.3. Treći modul– Osnove pismenosti III – Osnovna škola za odrasle	13
4.5. Razlikovanje pojmova „osnove pismenosti“ i „osnovna pismenost“	14
4.6. Sastavnice kurikuluma osnovnog obrazovanja odraslih	14
4.7. Kriteriji razlikovanja formalnog, neformalnog i informalnog učenja	15
4.8. Zašto je važno razvijati kompetencije?	15
4.9. Zašto razvijati ključne kompetencije?	16
4.10. Prijedlozi plana kurikuluma za osnove pismenosti I., osnove pismenosti II i za osnovnu pismenost III. - osnovnu školu za odrasle	18
4.11. Mogućnosti cjeloživotnog učenja odraslih u Republici Hrvatskoj	20
5.ZAVRŠNI CILJEVI/KOMPETENCIJE	21
5.1. JEZIČNO –KOMUNIKACIJSKO OBRAZOVNO PODRUČJE	21

5.1.1. Hrvatski jezik	21
5.1.2. Strani jezici	23
5.2. DRUŠTVENO-HUMANISTIČKO OBRAZOVNO PODRUČJE	23
5.2.1. Zemljopis	24
5.2.2. Povijest	25
5.2.3. Socijalne vještine i građanstvo	26
5.3. PRIRODOSLOVNO MATEMATIČKO OBRAZOVNO PODRUČJE	27
5.3.1. Matematika	27
5.3.2. Biologija, fizika i kemija	28
5.4. OSNOVE KREATIVNOSTI	29
5.4.1. Tjelesna i zdravstvena kultura	29
5.4.2. Likovna i glazbena kultura/primijenjene umjetnosti	29
5.4.3. Informatika i tehnologija u funkciji strukovnog osposobljavanja	30
6.PRIMJERI	31
6.1. Primjeri razvoja kompetencija za učenje	31
6.2. Primjer potrebe obrazovanja kroz modul <i>Osnove pismenosti II.</i>	32
6.3. Primjer praktičnog rada i stjecanja samo/zaposlenja kroz predmet likovna kultura	32
6.4. Primjer potrebe obrazovanja za poljoprivredno obiteljsko gospodarstvo	33
7.AKREDITACIJA I INSTRUMENTI ULAZNE I IZLAZNE PROCJENE	34
8.POJMOVNIK KURIKULUMA ZA OSNOVNO OBRAZOVANJE ODRASLIH	35

1. RADNA SKUPINA

1. Nevenka Lončarić – Jelačić; Agencija za odgoj i obrazovanje, voditeljica radne skupine
2. Tomislav Ogrinšak; Agencija za odgoj i obrazovanje
3. Marijana Češi; Agencija za odgoj i obrazovanje
4. Jasna Martinko; Agencija za obrazovanje odraslih
5. Dragana Štrkalj; Agencija za obrazovanje odraslih
6. Snježana Zbukvić Ožbolt; POU Zagreb
7. Irena Babić; POU Koprivnica
8. Ksenija Krušelj; POU Koprivnica
9. Vitomir Tafra; POU Katarina Zrinski
10. Ivica Levak; Učilište Birotehnika
11. Stanislav Marasović; Elektrotehnička i obrtnička škola, Zagreb
12. Tamara Dadić – Barić; Odgojni zavod Turopolje
13. Goran Anić; Odgojni zavod Turopolje
14. Nataša Ač; Odgojni zavod Turopolje
15. Božidar Mikulčić; Odgojni zavod Turopolje
16. Mladen Piščević; Odgojni zavod Turopolje
17. Irena Bačelić; Hrvatski zavod za zapošljavanje

Savjetnici i nastavnici koji su sudjelovali u početnoj izradi i provjerama prijedloga revizije okvirnog kurikulumu osnovnog obrazovanja odraslih:

Marina Crnčić Sokol, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa

Đurđa Kulušić, Agencija za odgoj i obrazovanje

Marijana Novoselec, OŠ Antun Nemčić Gostovinski“, Koprivnica

Slađan Mustač, Pučko otvoreno učilište Koprivnica i OŠ „Braća Radić“

2. UVOD

Okvirni kurikulum osnovnog obrazovanja odraslih temelji se na članku 65. Ustava u kojem se navodi da je osnovno školovanje u Republici Hrvatskoj obvezatno i besplatno. U međunarodnim deklaracijama i konvencijama kojih je Republika Hrvatska potpisnica osnovna pismenost prepoznaje se kao jedno od temeljnih prava čovjeka koja države potpisnice trebaju osigurati svim svojim građanima.

Prihvatanjem **Strategije obrazovanja odraslih** (studeni, 2004.) Vlada Republike Hrvatske obvezala se na osnaživanje i osuvremenjivanje sustava obrazovanja odraslih kao sastavnog dijela cjelokupnog odgojno-obrazovnog sustava koji bi se u cjelini trebao temeljiti na koncepciji **cjeloživotnog učenja**. Obvezala se na njegovo usklađivanje sa zajedničkim stručnim smjericama Europske unije u kojoj je prepoznato da suvremeni stupanj društvenog, znanstvenog i tehnološkog razvoja traži kvalitetne ponude i mogućnosti cjeloživotnog učenja za sve odrasle građane kako bi se očuvala njihova osposobljenost za rad u uvjetima promjenjivosti i ubrzanog razvoja tehnologija.

U **društvima utemeljenim na znanju** uloga obrazovnog sustava postaje sve značajnija jer može izravno utjecati na zdravu i uravnoteženu ekonomiju razvoja, na očuvanje stope zaposlenosti, na smanjenje nezaposlenost i siromaštva.

Projekt CARDS 2004 *Obrazovanje odraslih*, pokrenut u rujnu 2007. uzeo je u obzir glavne potrebe razvoja suvremenog sustava obrazovanja odraslih prepoznatih i u Strategiji obrazovanja odraslih te je kroz pojedine komponente išao za operacionalizacijom njezinih ciljeva. Stoga je u okviru komponente 5. dovršena revizija kurikuluma za osnovno obrazovanje odraslih.

U nacrtu prijedloga novog kurikuluma za osnovno obrazovanje odraslih uzete su u obzir sve navedene činjenice te su njegova temeljna obilježja:

- usmjerenost na pozitivna iskustva i potrebe odrasle osobe,
- metodička fleksibilnost, razvijanje instrumenata za vrednovanje neformalnih i informalnih oblika učenja stečenih na radu i iz drugih izvora učenja,
- usmjerenost na primjere dobre i spremnost na učenje iz takvih primjera,
- usmjerenost prema samozapošljivosti, zapošljivosti i povezivanju s gospodarskim
- mogućnostima/potencijalima u lokalnoj zajednici ili šire: na nacionalnoj i europskoj razini kroz uključivanje u europske izvore financiranja,
- usmjerenost prema cjeloživotnom učenju.
-

3. TEMELJNA NAČELA KURIKULUMA ZA OSNOVNO OBRAZOVANJE ODRASLIH

INDIVIDUALIZACIJA:

Prilagodba izvedbenog kurikulumu kompetencijama stečenim učenjem i radom te potrebama stjecanja novih ili obnove općih i strukovnih kompetencija svakog polaznika.

PROCJENA ULAZNIH KOMPETENCIJA:

Procjena ulaznih kompetencija temelji se na instrumentima samoprocjene, procjene i psihološke procjene (koje provode stručne osobe).

Hrvatski kvalifikacijski okvir razvija temelje za fleksibilniji i integriraniji sustav kvalifikacija stavljajući u prvi plan potrebe odraslog čovjeka i potrebe hrvatskog društva da se razvije u društvo koje uči.

POVEZNICE SA STRUKOVNIM OBRAZOVANJEM I SA SLUŽBAMA ZA ZAPOSŁJAVANJE:

Definiranje jednostavnih poslova u zanimanjima koje polaznici mogu pohađati nakon I. i II. i III. modula na temelju potreba tržišta rada i gospodarstva.

POVEZNICE S DALJNJIJIM OBRAZOVANJEM:

Omogućavanje postupnog završavanja osnovnog obrazovanja svima kao temelj daljnjeg obrazovanja i cjeloživotnog učenja.

POVEZNICE S TRŽIŠTEM RADA:

Uvođenje zakonske odredbe za poslodavce prema kojoj bi svi zaposlenici trebali završiti barem jedan modul osnovnog obrazovanja odraslih.

FINANCIRANJE:

Besplatno za polaznike: školarina, udžbenici i putni troškovi.

Osiguravanje proračunskih sredstava za osnovno školovanje odraslih pri nadležnoj ustanovi (npr. Agencija za obrazovanje odraslih ili Hrvatski zavod za zapošljavanje).

AKREDITACIJA:

Akreditacija ustanova i nastavnika za osnovnoškolsko obrazovanje odraslih.

INSTRUMENTI ZA PROVJERU IZLAZNIH KOMPETENCIJA/UVJERENJA, SVJEDODŽBE:

Standardizirani instrumenti za procjenu kompetencija po obrazovnim razdobljima te izdavanje odgovarajućih uvjerenja i svjedodžbi.

INDIVIDUALIZACIJA:

Kurikulum razraditi na module te poučavanje s tradicionalnog usmjeriti na individualno. Na taj način polaznik će birati modul prema svojim potrebama i mogućnostima. Moduli trebaju biti standardizirani i akreditirani.

SURADNJA PRUŽATELJA USLUGA:

Umrežavanje pružatelja usluga, podrška unutar pružatelja usluga, suradnja s poduzećima kod provođenja osposobljavanja za njihove potrebe, razmjena iskustava i međunarodna suradnja.

U svrhu dobrog funkcioniranja mreža pružatelja usluga, potrebna je dobra suradnja i koordinacija među nadležnim tijelima državne uprave i lokalne samouprave (ministarstva, zavodi, agencije, županijski uredi državne uprave i samouprave).

4. TEORIJSKA OSNOVA KURIKULUMA

4.1 Razlozi i uvjeti kvalitetnog učenja odraslih osoba

Utvrđeno je da su znanje, vještine i sposobnosti europske (pa tako i hrvatske) radne snage najvažniji čimbenici inovativnosti, produktivnosti i konkurentnosti u EU. Brze promjene i neprekidni razvoj novih tehnologija nalažu Europljanima ne samo da osuvremenjuju svoje poslovne vještine, već i da stječu opće vještine koje će im omogućiti upravljanje tim promjenama. Kompetencije povećavaju motivaciju i zadovoljstvo na poslu, a time utječu i na kvalitetu obavljenog posla i života općenito te tako stvaraju dodatnu vrijednost cjelokupnoj organizaciji rada i proizvodnje. Za zanimanja budućnosti europski poslodavci ističu rastući značaj *kroskurikularnih* kompetencija kao što su: rješavanje problema i analitička vještina, samoorganiziranje, komunikacijske vještine i jezične vještine.¹

Inovacija i kreativnost smatraju se bitnim elementima europskog gospodarstva i društvenog modela. Posljednjih se godina povećao doseg kreativnosti i inovacija:

Podizanje sveukupnih vještina građana znači podizanje njihovih mogućnosti za razvoj karijere i pomoć u suzbijanju siromaštva i socijalne isključenosti.

Učenje, a poglavito učenje odraslih osoba može imati ključnu ulogu u suzbijanju siromaštva i socijalne isključenosti. Ovi problemi i izviru uglavnom iz niske razine obrazovanja, nezaposlenosti, ruralne izolacije i suženih mogućnosti. Novi oblici nepismenosti također izazivaju socijalnu isključenost.

Na primjer, odrasli koji su kompjutorski nepismeni su izolirani od bitnih informacija i mogućnosti.

Europska komisija identificirala je **pet tipova akcija za osposobljavanje zemalja članica** u ostvarivanju mjere podizanja općih, strukovnih i socijalnih vještina građana radi očuvanja zaposlenosti i smanjenja nezaposlenosti te osiguranja kvalitete rada kakva je potrebna u društvu i gospodarstvu utemeljenom na znanju.

U cijelom tom kontekstu valja imati na umu i to da se uloga obrazovanja mijenja. Ono prestaje biti potrošnja i teret proizvodnji. **Proizvodnja u društvu utemeljenom na znanju ne može bez blizine i trajne usluge obrazovanja. Obrazovanje postaje gotovo dio proizvodnje, jedan od neposrednih čimbenika njezine kvalitete i uspješnosti a time i uspješnosti gospodarstva.**²

- Prva mjera odnosi se na donošenje programa i razvoj sustava obrazovanja odraslih koji su prilagođeniji potrebama ljudi u društvu i gospodarstvu utemeljenom na znanju. Okvirni ciljevi takvog prilagođenijeg obrazovanja utvrđeni su u Radnom programu obrazovanje i izobrazba u Europi za 2010³. Programi obrazovanja odraslih trebaju se prilagođavati tako da ohrabre svakoga na uključivanje, naročito one s neupotrebljivim ili niskim kvalifikacijama, invalide i ljude u ruralnim sredinama.

Ponudom prilagođenih programa obrazovanja odraslih može se pridonijeti gospodarskom razvoju i poboljšanju društvene infrastrukture. Za troškove prilagodbe može se koristiti Europski strukturni

¹ New Skills for New Jobs. Anticipating and Matching Labor Market and Skills Needs (2009) Lucie Davoine, European Commission, DG Education and Culture

² Progress Towards the Lisbon Objectives in Education and Training, Indicators and Benchmarks -2008

³ Education and training in Europe: diverse systems, shared goals for 2010 (2002.) Europska komisija, Opća uprava za obrazovanje i kulturu. Dokument se može naći na webu Agencije za odgoj i obrazovanje www.azoo.hr/projekti ili na webu Europske komisije

- fond.
- Druga mjera odnosi se na osiguranje kvalitete programa obrazovanja odraslih. Zemlje članice trebaju osigurati suvremene metode učenja i poučavanja i osposobljene nastavnike koji će znati odgovoriti na potrebe odraslih učenika. Metode poučavanja i materijali trebaju biti prilagođeni potrebama odraslih učenika. Profesija učitelja odraslih treba biti priznata i vrednovana i usavršavana s osiguranom odgovarajućom plaćom.
 - Treće, razvoj sustava prepoznavanja i vrednovanja ishoda učenja (formalnog, neformalnog i informalnog) s uključivanjem svih dionika u proces vrednovanja:
 - o Vrednovanje učenja koje se odvija u okviru formalnog obrazovanja i osposobljavanja,
 - o Vrednovanje učenja koje se odvija u okviru tržišta rada (poduzeća, javne ustanove i gospodarski sektor),
 - o Vrednovanje učenja koje se odvija u okviru volonterskih aktivnosti i aktivnosti civilnog društva te učenje u zajednici.⁴
 - Četvrto, investiranje u obrazovanje i izobrazbu odraslih i vulnerabilnih skupina.
 - Peto, promoviranje istraživanja i analiziranja aktivnosti učenja odraslih. Indikatori kao što su baze podataka igraju ključnu ulogu u promatranju i evaluiranju aktivnosti učenja odraslih.

4.2. Proces razvoja kurikuluma osnovnog obrazovanja odraslih u Republici Hrvatskoj

U skladu s Akcijskim planom i strategijom obrazovanja odraslih iz srpnja 2004. godine, usvojenim na sjednici Vlade Republike Hrvatske 25. studenog 2004., Povjerenstvo Vlade Republike Hrvatske za obrazovanje odraslih usvojilo je prijedlog za formiranje radne skupine za inoviranje programa osnovnog obrazovanja odraslih i izradu pedagoške dokumentacije. Tom odlukom utvrđene su zadaće radne skupine:

- inovirati koncepciju osnovnog obrazovanja odraslih;
- inovirati ciljeve i sadržaje osnovnog obrazovanja odraslih i uskladiti ih s Europskim okvirnim programom znanja, vještina i vrednota u području materinjeg jezika, stranog jezika, matematičke pismenosti, temeljnih kompetencija u znanosti i tehnologiji, digitalnih kompetencija, poduzetništva, kulturnog izražavanja;
- osuvremeniti oblike andragošskog rada u osnovnom obrazovanju odraslih te pojačati osposobljavanje polaznika za samostalni rad i cjeloživotno učenje.

⁴ Zajednička Europska načela vrednovanja neformalnog i informalnog učenja (Bruxelles, 3. ožujka 2004. DG EAC B/1 JBJ D (2004). Europska komisija, Opća uprava za obrazovanje i kulturu. Dokument se može naći na webu: www.azoo.hr/projekti

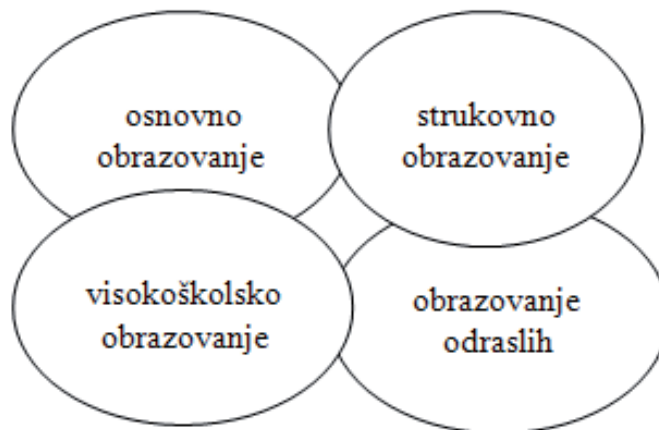
4.3. Ciljne skupine polaznika

U području osnovnoškolskog obrazovanja još uvijek ne postoji sustav praćenja učenika koji su prekinuli osnovno školovanje, stoga je potrebno **razviti sustav centralnog evidentiranja učenika s temeljnim identifikacijskim podacima radi ponovnog uključivanja u sustav obrazovanja – pružanje „druge prilike“**.

Vrlo su različite razine osnovnih znanja i sposobnosti s kojima polaznici dolaze u sustav osnovnog obrazovanja odraslih. To su najčešće osobe koje su imale teškoća u učenju, ponašanju, prilagođavanju, zbog kojih su i ispale iz sustava obrazovanja. Stoga je potreban individualiziran pristup kako bi se polaznici pridobili na suradnju u odgojno-obrazovnom procesu kroz prepoznavanje izraženih sklonosti osoba za pojedina područja učenja. Važno je izbjeći situacije zbog kojih su **bili neuspješni** i nisu završili redovito osnovno obrazovanje.

Niti jednoj osobi ne može biti uskraćena mogućnost da stekne osnovno, opće obrazovanje odnosno funkcionalnu pismenost. To je didaktički organizirano učenje u institucijama, a ciljna skupina su polaznici od 15-65 godina, koji su nedovoljno obrazovani ili neobrazovani uopće. Osoba koja ima završena četiri ili više razreda osnovne škole, a pri tome nije koristila školska znanja ne može se okvalificirati kao pismena osoba. Polaznici obrazovanja odraslih teško koriste prethodna znanja iz redovnog sustava, jer su vremenom zaboravljena.

Ponovno organizirano učenje javna je zadaća društva, a ne stvar pojedinca te nije sporedna ako je shvatimo ovako:

Da bi se postigao cilj, potrebno je:

- sadržaje predmetnih kurikuluma staviti u kontekst životne vrijednosti
- uskladiti odnos broja nastavnih sati, gradiva i životne vrijednosti sadržaja
- cilj, zadaće, sadržaje, organizaciju, nastavne metode uskladiti na znanstvenoj osnovi
- osigurati najraznovrsnije organizacijske oblike koji nisu strogo podređeni dnevnom i tjednom rasporedu sati već su prilagođeni individualnim potrebama polaznika. Iz nekih predmeta treba osigurati skupno izvođenje nastave, naročito ako su ta znanja potrebna u očuvanju/stjecanju zaposlenosti.

4.4. Tri modula osnovnog obrazovanja odraslih

Radna skupina za inoviranje kurikuluma zaključila je da se kurikulum osnovnog obrazovanja odraslih treba prilagoditi različitim potrebama polaznika (ciljnih skupina), te da se u skladu s tim izrade tri modula kurikuluma:

4.4.1. Prvi modul– Osnove pismenosti I

Omogućava polaznicima provjeru obrazovne i radne osposobljenosti stečene kroz neformalno i informalno učenje, rad i druge izvore učenja za potrebe izvršavanja najjednostavnijih poslova. Potrebno je izvršiti i provjeru temeljnih funkcionalnih oblika učenja: pisanje, čitanje, komuniciranje, računanje i upotreba računala.

U usporedbi s Međunarodnom standardnom klasifikacijom obrazovanja ⁵u obrazloženju prvog stupnja osnovnog obrazovanja u članku 51. navodi se da „Programi opismenjavanja unutar ili izvan školskog sustava, za osobe koje su prestale da redovito pohađaju osnovnu školu, a istovrsni su po sadržaju programima početnoga osnovnog obrazovanja također su uključeni u ovu razinu jer ne zahtijevaju prethodno formalno obrazovanje“⁶

Ovu bismo razinu prema ISCED-u mogli razvrstati u razinu 1A, a programski je možemo usporediti s prva četiri razreda naše osnovne škole.

Polaznici ovog modula mogu nastaviti osnovno obrazovanje odraslih u drugom modulu.

4.4.2. Drugi modul – Osnove pismenosti II

Namijenjen je polaznicima s velikim životnim i radnim iskustvom koji nemaju završenu osnovnu školu i trebaju obnoviti temeljne oblike jezične, matematičke, informacijske, komunikacijske i tehnološke pismenosti iz određene struke radi zadržavanja posla ili stjecanja novog zaposlenja. Polaznicima s ovom razinom **osnovne pismenosti** omogućava stjecanje obrazovanja potrebnih za određenu djelatnost, za završavanje određenih programa važnih za povećanje uspješnosti u djelatnosti koju obavljaju. Npr. postoji potreba da radnici velike tvrtke u Zagrebu sa 1400 zaposlenih koji nemaju završenu osnovnu školu radi uvođenja novih tehnologija trebaju imati opća i tehnološka znanja kako bi zadržali posao. To je ujedno i interes tvrtke koja želi sačuvati svoje dugogodišnje radnike.

Prema ISCED-ovoj klasifikaciji obrazovanja ova razina mogla bi se razvrstati u *razinu 1B* a programski usporediti s razinom završenih 6 razreda osnovne škole.

⁵ Međunarodna standardna klasifikacija obrazovanja ISCED 1997 (2000.) Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske, str. 19, čl. 51. U članku

⁶ U članku 49 navodi se da „U zemljama gdje je početno osnovno obrazovanje dio „osnovnog obrazovanja“ samo prvi stupanj treba uključiti u razinu 1. Ako „osnovno obrazovanje“ nije službeno podijeljeno na stupnjeve, samo prvih šest godina treba klasificirati u razinu 1.

4.4.3. Treći modul– Osnove pismenosti III – osnovna škola za odrasle

Polaznicima omogućava završetak **osnovne škole za odrasle**, stjecanje osposobljenosti za nastavak obrazovanja, strukovnog ili općeg, stjecanje kvalifikacije, trajno dokvalificiranje ili prekvalificiranje i sl.

Prema ISCED-ovoj klasifikaciji obrazovanja to je *razina 2* koja se odnosi na „niže srednje obrazovanje“ ili na „drugi stupanj osnovnog obrazovanja“. Kriterij ove klasifikacije je „ulazak nakon otprilike 6 godina početnog osnovnog obrazovanja“.

SHEMATSKI PRIKAZ MODULA OSNOVNOG OBRAZOVANJA ODRASLIH

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Razine	Ciljne skupine
MODUL I								Osnove pismenosti I	Radom i učenjem stečene kompetencije i ograničene mogućnosti učenja Obrazovanje i osposobljavanje za NAJJEDNOSTAVNIJE POSLOVE Mogućnost nastavka obrazovanja
				MODUL II				Osnove pismenosti II	Ispali iz redovnog sustava Radom i učenjem stečene kompetencije Nastavak obrazovanja i osposobljavanje za ZADRŽAVANJE ILI STJECANJE ZAPOSLENJA Mogućnost nastavka obrazovanja
				MODUL III				Osnovne pismenosti III Osnovna škola za odrasle	Ispali iz redovnog sustava Radom i učenjem stečene kompetencije Završavanje osnovnog obrazovanja i STJECANJE PRVE KVALIFIKACIJE Mogućnost nastavka obrazovanja

4.5. Razlikovanje pojmova „osnove pismenosti“ i „osnovna pismenost“

U ovom kurikulumu otvara se mogućnost odraslim osobama da na temelju svojih obrazovnih, životnih i radnih iskustava prošire ona opća i strukovna znanja koja će im pomoći da sačuvaju posao koji obavljaju ili, ako imaju ograničene mogućnosti učenja, da steknu nužno osposobljavanje za rad. Cilj je fleksibilnog i modularnog pristupa da ide u susret realnim potrebama i mogućnostima odraslih osoba, a time i gospodarskog razvoja Hrvatske.

4.6. Sastavnice kurikuluma osnovnog obrazovanja odraslih

Prijedlog sastavnica kurikuluma osnovnog obrazovanja odraslih izrađen je na temelju iznesenih stajališta i prijedloga članova radne skupine, pisanih i usmenih primjedbi na postojeći plan i program za osnovno obrazovanje odraslih, kao i na temelju potrebe za usklađivanjem s europskim ciljevima obrazovnog i gospodarskog razvoja.

Utvrđeno je da okvirni i predmetno/provedbeni kurikulumi imaju sljedeće sastavnice:

1. Opći dio koji se sastoji od:

- upitnika za procjenu ulaznih kompetencija polaznika
- ciljnih skupina
- završnih ciljeva (ostvarene kompetencija)
- upitnika za procjenu razina ostvarenih kompetencija
- mogućnosti daljnjeg školovanja (osposobljavanja)

2. Didaktičko-metodički dio sastoji se od:

- planiranog broja sati za ostvarivanje kompetencije na temelju rezultata provjere ulaznih kompetencija
- obrazovnih sadržaja uz pomoć kojih će se razviti potrebna kompetencija
- razvoja vještina i primjena stečenih znanja u svakodnevnom životu (funkcionalna upotreba)
- stavova potrebnih za kvalitetno korištenje znanja i vještina radi
promicanja vlastitog i općeg dobra (stav prema učenju i stalnom osobnom razvijanju, stav prema očuvanju i unapređivanju općeg dobra, stav koji čuva od zloupotrebe znanja, etička i društvena razina kompetencije)
- oblika ostvarivanja kurikuluma
- metoda poučavanja i učenja kojima će se ostvariti kompetencije
- standardne obrazovne tehnologije
- upute za vrednovanje - procjenu/samoprocjenu procesa učenja i poučavanja (misli se na procjenu/samoprocjenu uspješnosti polaznika i samoprocjenu uspješnosti nastavnika u prilagodbi na potrebe i mogućnosti odrasle osobe)
- kadrovskih uvjeta

Izrada predmetnih i/ili međupredmetnih kurikuluma

Temeljem okvirnog kurikuluma izrađuju se predmetni i/ili međupredmetni kurikulumi.

Međupredmetni kurikulumi odnose se na neke od ključnih kompetencija za koje europski poslodavci tvrde da postaju sve potrebnije suvremenoj radnoj snazi: npr. socijalne vještine, naučiti kako učiti, poduzetništvo i druge. Bitno je obilježje ovih kompetencija da se protežu kroz druge predmete iako imaju zasebna znanja, vještine i stavove, odnosno razine ishoda koji se trebaju utvrditi i ostvariti.

4.7. Kriteriji razlikovanja formalnog, neformalnog i informalnog učenja

Je li učenje formalno ili neformalno može se razlikovati prema tome postoje li kvalifikacije ili priznati dokumenti. Kad se definiraju termini mogu biti korisne tri karakteristike:

- uključuje li učenje ciljeve,
- je li je namjerno,
- vodi li nekoj kvalifikaciji/svjedodžbi.

Korištenje pojma završne kvalifikacije/svjedodžbe nije od naročite koristi jer mnoge zemlje nastoje dati potvrde/svjedodžbe/certifikate za sve oblike učenja. Definicije koje bi koristile ovu karakteristiku kao ključnu su zastarjele.

4.8. Zašto je važno razvijati kompetencije?

U istraživanjima *Centra Europske komisije za istraživanje cjeloživotnog učenja* provedenim radi mjerenja dviju izuzetno važnih kompetencija za cjeloživotno učenje, građanske kompetencije i kompetencije učiti kako učiti ⁷, razmotrena su različita shvaćanja i aspekti pojma „kompetencije“. Također su istraživali razlike između **kompetencija akademskih ili strukovnih ishoda koji su tradicionalno dominirali** odgojno-obrazovnim sustavima u drugoj polovici dvadesetog stoljeća i suvremenog razumijevanja kompetencija. Potom su definirali i opisali suvremeno razumijevanje građanske kompetencije i kompetencije učiti kako učiti, za koje su ustvrdili da „**obje vrste kompetencija sačinjavaju temeljne moralne vrednote koje ujedno ulaze u opći pojam odgovornosti za održiv društveni razvoj**“⁸.

„**Kompetencija se odnosi na kompleksnu kombinaciju znanja, vještina, razumijevanja, vrednota, stavova a i želja koje vode učinkovitoj, integriranoj ljudskoj akciji u svijetu u određenom konkretnom području.** Nečija postignuća na poslu, u osobnim kontaktima ili u građanskom društvu nisu jednostavno utemeljena na akumuliranju znanja iz druge ruke, uskladištenih kao informacije, već kao kombinacija tih znanja s vještinama, vrednotama, stavovima, željama, motivacijom i njihovom primjenom u određenom čovjekovom okružju, u određenom trenutku i vremenu. U razumijevanju kompetencija naglasak se stavlja na ostvarivanje zadaća u stvarnom svijetu i višestrukih oblika znanja.

⁷ Learning to Learn and Civic Competences: different currencies or two sides of the same coin?(2008). Bryony Hoskins , Ruth D. Crick, European Commission Centre for Research on Lifelong Learning (CRELL) www.europa.eu
Measuring Civic Competence in Europe (2008). Bryony Hoskins, Ernesto Villalba, Daniel Van Nijlen, Carolyn Barber, European Commission Centre for Research on Lifelong Learning (CRELL) www.europa.eu

⁸ Isto, str. 3

Na primjer, znati kako učiniti nešto, poznavati sebe i svoje želje, znati zašto je nešto važno te na što obratiti pozornost.

Budući da se kompetencije prepoznaju u kontekstu stvarnog života, razvoj kompetencija također treba biti utemeljen na iskustvu iz stvarnog života i treba uzeti u obzir puni raspon odgojno-obrazovnih mogućnosti – formalno učenje, neformalno i informalno, od najranije životne dobi nadalje.

4.9. Zašto razvijati ključne kompetencije?

Pozadina inzistiranja na ključnim kompetencijama na nacionalnoj i europskoj razini jest nastojanje da razvijamo društvo utemeljeno na znanju koje sve veći naglasak stavlja na posjedovanje ključnih kompetencija na osobnoj, društvenoj i profesionalnoj razini.

Načini na koje ljudi pristupaju informacijama i uslugama neprestano se mijenjaju. Ljudima svih dobnih skupina potrebne su nove kompetencije kako bi mogli u potpunosti ovladati novim digitalnim svijetom i to ne samo stjecanjem tehničkih vještina, već i sve dubljim razumijevanjem mogućnosti, izazova pa čak i etičkih, pravnih i društvenih pitanja koja nameće uvođenje novih tehnologija.

Iz gore navedenih smjerova razvoja jasno proizlazi da je ***cjeloživotno učenje postalo nužno za građane***. Ljudi trebaju cijelog svog života razvijati svoje osobne, društvene i poslovne kompetencije. **Temelji cjeloživotnog učenja postavljaju se već tijekom osnovnog odgoja i obrazovanja koji svim sudionicima treba omogućiti stjecanje osnovnih kompetencija i pripremiti ih za život u suvremenom svijetu te im pomoći da krenu stazama cjeloživotnog učenja.** Što se odgojno-obrazovnih sustava tiče, podrazumijeva se stvaranje obrazovnih uvjeta za cjeloživotno učenje ('od kolijevke pa do groba'), uključujući sve vidove učenja (formalno, neformalno i informalno).

Promoviranje cjeloživotnog učenja dio je Lisabonske strategije koja je uspostavila ciljeve ekonomskog rasta, konkurentnosti i društvene uključenosti. Iako zemlje članice priznaju značaj cjeloživotnog učenja, broj odraslih učenika u Europi danas ostaje ispod zadanih okvira uspostavljenih od strane država članica. **Podizanje sveukupnih vještina građana znači podizanje njihovih mogućnosti za razvoj karijere i pomoć u suzbijanju siromaštva i socijalne isključenosti. Zbog toga Europska komisija potiče zemlje članice da osiguraju kvalitetu u sustavima obrazovanja odraslih, dostupnost za sve i razvoj svih razina vještina.**

Bolje obrazovanje odraslih može igrati ključnu ulogu u postizanju društvene uključenosti grupa koje imaju teškoća na tržištu rada, kao što su kategorije starijih ljudi i migranti čiji je broj u povećanju u Europi. „Prema Eurostatovom istraživanju *do 2010. polovica novih poslova bit će za radnike s visokim razinama kvalifikacija*, dok je danas još uvijek trećina radne snage Europe nisko kvalificirana i još uvijek nema sposobnost korištenja elektronskih informacija u svakodnevnim aktivnostima. **Pozitivni rezultati koje su postigle one zemlje koje su na pravi način investirale u svoje obrazovne sustave**

9 Zbirno izvješće o aktivnostima učenja razmjenom iskustava u 2007. godini (2008) Klaster za ključne kompetencije – reformu kurikuluma (2008) SAAVALA, Tapio, www.tapio.saaavala@ec.europa.eu Prijevod izvješća može se naći na webu Agencije za odgoj i obrazovanje: www.azoo.hr/projekti/

potvrđuju da je to pouzdana pretpostavka ekonomskog razvoja, konkurentnosti i društvene uključenosti¹⁰.

Vijeće i Europski parlament su koncem 2006. godine donijeli Preporuku kojom se uvodi **Europski okvir ključnih kompetencija za cjeloživotno učenje**. Okvir utvrđuje i definira, po prvi put na europskoj razini, ključne kompetencije koje su građanima potrebne za njihovo osobno ispunjenje, uključivanje u društvo, aktivno građanstvo i radnu osposobljenost za rad u društvu utemeljenom na znanju. Početno obrazovanje i sustavi izobrazbe u državama-članicama trebaju osigurati svaku potporu stjecanju tih kompetencija kod mladih ljudi, a nastavak obrazovanja i mogućnosti izobrazbe u odrasloj dobi trebaju svim odraslim osobama omogućiti učenje, osuvremenjivanje i čuvanje vlastitih kompetencija tijekom cijelog životnog vijeka.

Osam ključnih kompetencija odnosi se na:

- komuniciranje na materinjem jeziku,
- komuniciranje na stranim jezicima,
- matematičko-informatičku i znanstveno-tehnološku kompetenciju,
- učiti kako učiti,
- socijalnu i građansku kompetenciju,
- preuzimanje inicijative i poduzetništvo te
- kulturnu osviještenost i izražavanje.

Mnoge se ključne kompetencije preklapaju i prožimaju. Brojne se teme, koje imaju konstruktivnu ulogu kod svih osam ključnih kompetencija i provlače se kroz cijeli kurikulum: kritičko razmišljanje, kreativnost, preuzimanje inicijative, rješavanje problema, procjenjivanje rizika, donošenje odluka, samokontrola i upravljanje osjećajima.

Metode učenja i poučavanja stalno se promišljaju i propituju, a postavljaju se i zahtjevi za razvojem drukčije školske klime i okružja učenja.

¹⁰ Adult Learning: It is never too late to learn: Act – Communication of 23 October 2006 from the Commission to the Council – /Adult learning COM (2006) 614 final – Not published in the Official Journal/ www.europa.eu/_lifelong_learning/

4.10. Prijedlozi plana kurikuluma za *osnove pismenosti I*, *osnove pismenosti II* i za *osnovne pismenosti III*. - osnovnu školu za odrasle

I. modul/ osnove pismenosti I

1. obrazovno razdoblje

Osnovne kompetencije potrebne odrasloj osobi za zaposlenje/očuvanje zaposlenja s mogućnošću nastavka školovanja

- iz hrvatskog jezika, matematike

2. obrazovno razdoblje

Osnovne kompetencije potrebne odrasloj osobi za zaposlenje/očuvanje zaposlenja s mogućnošću nastavka školovanja

- iz hrvatskog jezika, matematike, prirodoslovlja i društveno-humanističkog područja

II. modul/ osnove pismenosti II

3. obrazovno razdoblje

Osnovne kompetencije potrebne odrasloj osobi za zaposlenje/ očuvanje zaposlenja s mogućnošću nastavka školovanja:

- iz hrvatskog jezika, stranog jezika, društveno-humanističkog područja (povijest i zemljopis, socijalne vještine i građanstvo), matematike i informatike, osnova kreativnosti (likovna i glazbena kultura, TZK, tehnologija područja rada/zanimanja)

4. obrazovno razdoblje

Osnovne kompetencije potrebne odrasloj osobi za zaposlenje/očuvanje zaposlenja s mogućnošću nastavka školovanja:

- iz hrvatskog jezika, stranog jezika, društveno-humanističkog područja (povijest i zemljopis, socijalne vještine i građanstvo), matematike i informatike, osnova kreativnosti (likovna i glazbena kultura, TZK, tehnologija područja rada/zanimanja)

III. modul/ osnovne pismenosti III. - osnovna škola za odrasle

5. obrazovno razdoblje

Osnovne kompetencije potrebne odrasloj osobi za zaposlenje/očuvanje zaposlenja s mogućnošću nastavka školovanja:

- iz hrvatskog jezika, stranog jezika, društveno-humanističkog područja (povijest i zemljopis, socijalne vještine i građanstvo), matematike i informatike, osnova kreativnosti (likovna i glazbena kultura, TZK, tehnologije područja rada/zanimanja)

6. obrazovno razdoblje

Osnovne kompetencije potrebne odrasloj osobi za nastavak školovanja ili za zaposlenje/očuvanje zaposlenja:

- iz hrvatskog jezika, stranog jezika, društveno-humanističkog područja (povijest i zemljopis, socijalne vještine i građanstvo), matematike i informatike, osnova kreativnosti (likovna i glazbena kultura, TZK, tehnologija područja rada/zanimanja)

4.11. Mogućnosti cjeloživotnog učenja odraslih u Republici Hrvatskoj¹¹

Odgojno-obrazovne i stručne ustanove ¹	Broj ustanova	Polaznici ²	Sredstva državnog prorač.
Pučka otvorena učilišta i OŠ ³	132 + 61	1.400	10.000.000 ⁴
Srednje škole ⁵	173		
Penološke i preodgojne ustanove ⁶	7	412 – odrasli 84 - maloljetnici	
Ustanove za obrazovanje odraslih ⁷ (obrazovni centri velikih hrv. Kompanija)	400	27 256 branitelja	30.000.000
Ostali pravni subjekti ⁸ (škole stranih jezika i sl.)	23	-	-
Hrvatski zavod za zapošljavanje ⁹	1	51 511	364. 169. 426
MZOŠ i Agencija za odgoj i obrazovanje	2	3 000	4. 400.000 ¹⁰
Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva ¹²	1		
HUP – Hrvatska udruga poslodav.	1	6 000	6.000.000
Ukupno/aproksimativno – nema službenih statističkih podataka	801	89 663 000	414.569.426

1 Danas se u Hrvatskoj obrazovanjem odraslih, bave:

- pučka otvorena učilišta (javna i privatna), osnovne i srednje škole koje realiziraju programe obrazovanja odraslih, visoke škole, centri za obrazovanje u gospodarskim tvrtkama, različite privatne škole (npr. stranih jezika), auto-škole, strukovne udruge i organizacije, nevladine udruge i organizacije, političke stranke, udruge poslodavaca, sindikati, učilišta za treću životnu dob, penološke ustanove i zavodi, vjerske institucije, strane ustanove, škole i organizacije.

2 U ovoj tablici ne iskazuju se podaci za troškove školovanja odraslih osoba koje oni snose sami, već samo troškovi koji se osiguravaju iz državnog proračuna

3 Strategija obrazovanja odraslih, str. 38

4 U državnom proračunu, na poziciji MZOŠ je za 2005. godinu osigurano 10.000.000 kuna za projekt „Za hrvatsku pismenost: Put do poželjne budućnosti“, stoga za osnovno obrazovanje odraslih od 2003. godine kada je projekt pokrenut pojedinci ne snose troškove svojeg školovanja. Strategija obrazovanja odraslih, str. 26

5 Publikacija "Mogućnosti obrazovanja odraslih u Republici Hrvatskoj", 1995./6.

6 Podaci Ministarstva pravosuđa – odrasle osobe koje nemaju završenu OŠ, a nalaze se na izdržavanju kazne, uključene su u programa osnovnog obrazovanja odraslih i maloljetnici koji u popravnim domovima polaze OŠ

7 Podaci dobiveni na Trgovačkom sudu 2005.

8 Strategija obrazovanja odraslih, str. 38

9 U razdoblju od 2002 do 2005. Hrvatski zavod za zapošljavanje provodio je projekt „Učenjem do posla za sve“ na koji je utrošeno 364. 169. 426 kn te je kroz ovaj program dodatnog osposobljavanja u informatički i jezičima zaposleno 51 511 osoba

10 Od 1999. godine provodi se redovno i obvezno stručno usavršavanje svih vrsta učitelja i svih razina obrazovanja (odgojitelji, učitelji, ravnatelji, voditelji stručnih vijeća - teacher trainers) za primjenu Nacionalnog programa odgoja i obrazovanja za ljudska prava i demokratsko građanstvo. Težište se stavlja na nove metode učenja i poučavanja, aktivnu uključenost učenika.

12 Sufinanciranje programa kao što su: Europski jezični portfolio za odrasle, Europska kompjutorska licenca, ICT programi, identifikiranje poslovnih mogućnosti ljudi s posebnim potrebama i sl. i sl.

11 Ovi podaci prikupljeni su anketiranjem navedenih ustanova jednokratno 2007. godine za potrebe pristupnih pregovora Hrvatske i Europske komisije za područje obrazovanja

Napomena: Ovim podacima nisu obuhvaćene auto-škole, visoke škole, nevladine udruge, obrazovanje u sustavu HGK i obrtničke komore.

5. ZAVRŠNI CILJEVI/KOMPETENCIJE

5.1. JEZIČNO –KOMUNIKACIJSKO OBRAZOVNO PODRUČJE

5.1.1. HRVATSKI JEZIK

Ciljne skupine formirati nakon inicijalnog provjeravanja i samoprocjene polaznika (vrijedi za sva tri modula).

Završni ciljevi/kompetencije – I. MODUL - **početno (osnovno, temeljno) jezično-komunikacijsko osposobljavanje (najniža razina, 1. i 2. obrazovno razdoblje, ekvivalent 1.-4.razred)**

- Vladanje osnovnim jezičnim djelatnostima: slušanje, govorenje, čitanje i pisanje na početnoj razini na materinskom jeziku – hrvatskome jeziku
- Osposobljenost za potpunu samostalnu uporabu glasovnoga i pisanoga sustava hrvatskoga jezika (npr., poznavanje abecede, pisanje riječi, sastavljanje jednostavnih rečenica, popunjavanje jednostavnih obrazaca: upisnica, općih uplatnica, zahtjeva...)
- Osposobljenost za pravilnu primjenu jezične norme potrebne za temeljnu pismenost (pravopisne, pravogovorne i gramatičke norme); (npr. pisanje vlastitih imena, imena mjesta rođenja, stanovanja, naziv ustanove u kojoj se želi zaposliti, samostalno oblikovanje jednostavnih neproširenih i proširenih rečenica)
- Osposobljenost za interpersonalnu i interaktivnu uljudbenu komunikaciju za potrebe profesionalne i osobne komunikacije s obzirom na individualne potrebe polaznika (npr. predstavljanje, započinjanje i završavanje razgovora, govorenje jednostavnih neproširenih i proširenih rečenica)
- Upoznati osnove hrvatske književnosti i kulture te razvijanje pozitivnoga stava spram nje na prilagođenim i primjerenim književnoumjetničkim i neknjiževnoumjetničkim tekstovima shodno interesima polaznika (npr. čitati s razumijevanjem – osnovna poruka i značenje himne i jezika za integritet jednoga naroda, osvijestiti pravo na slobodu govora svakog čovjeka na materinskom jeziku te poštivanja jezika manjina i jezika ostalih naroda, osvijestiti razliku standardnoga jezika od razgovornog)

II. modul (3. i 4. obrazovno razdoblje, ekvivalent – 5. i 6. razred)

Završni ciljevi/kompetencije

- Vladati jezičnim djelatnostima: slušanje, govorenje, čitanje i pisanje na razini razumijevanja i primjene za potrebe konkretne profesije
(npr. sobarica – da može razumjeti upute napisane uz kućanske aparate ili upute za uporabu različitih sredstava za čišćenje; ovladati osnovama jednostavnih vezanih tekstova)
- Osposobljenost za potpunu samostalnu uporabu glasovnog i pisanog sustava hrvatskoga jezika radi primjene stečenih vještina u drugim predmetima, za potrebe profesije i u svakodnevnim životnim situacijama
- Osposobljenost za pravilnu primjenu jezične norme potrebne za temeljnu pismenost (pravopisne, pravogovorne i gramatičke norme) na razini automatizacije i konceptualnog mišljenja
(– da usvojena pravila koja je naučio na primjerima za osobne potrebe primijeni na novim do sada ne-naučenim primjerima, npr. na III. modulu naučio je kako se točno piše naziv njegovog mjesta rođenja ili stanovanja i da sada zna to pravilo primijeniti na nazive mjesta s kojima se još nije susreo)
- Osposobljenost za interpersonalnu i interaktivnu uljudbenu komunikaciju za potrebe profesionalne i osobne komunikacije s obzirom na individualne potrebe polaznika
(npr. vođenje razgovora za posao, predstavljanje, opisivanje i objašnjavanje vlastitih kompetencija s ciljem zapošljavanja)
- Upoznati osnove hrvatske književnosti i kulture te razvijanje pozitivnoga stava spram nje na prilagođenim i primjerenim književnoumjetničkim i neknjiževnoumjetničkim tekstovima shodno interesima polaznika
(npr. poticati čitalačke navike s obzirom na interese i potrebe, uočiti osnovne razlike funkcionalnih stilova – razlikovati književnoumjetnički stil od administrativnoga, publicističkoga, razgovornoga...)

III. modul - (5. i 6. obrazovno razdoblje , ekvivalent - 7. i 8. razred) osnovna škola za odrasle

- Stečena jezično-komunikacijska kompetencija na standardnome hrvatskome jeziku – moći usmeno i pismeno izraziti svoje misli, nakane, stavove i osjećaje na razumljiv i uvjerljivo oblikovan način
- Osposobljenost za pravilnu primjenu jezične norme potrebne za temeljnu pismenost radi nastavka obrazovanja
- Osposobljenost za interpersonalnu i interaktivnu uljudbenu komunikaciju za potrebe profesionalne i osobne komunikacije s obzirom na individualne potrebe polaznika (npr. aktivno vođenje razgovora na određenu temu)

Upoznati osnove hrvatske književnosti i kulture te razvijanje pozitivnoga stava spram nje na prilagođenim i primjerenim književnoumjetničkim i neknjiževnoumjetničkim tekstovima shodno interesima polaznika (čitati s razumijevanjem – jednostavnih književnoumjetničkih i neknjiževnoumjetničkih

tekstova, osvijestiti pravo na slobodu govora svakog čovjeka na materinskom jeziku te poštivanja jezika manjina i jezika ostalih naroda, osvijestiti razliku standardnoga idioma od razgovornoga)

5.1.2. STRANI JEZICI

CILJNE SKUPINE

formiranje ciljnih skupina na temelju:

- samoprocjene
- dijagnostičkih testova
- potreba polaznika s obzirom na jezik struke ili osobnih potreba

Kompetencije stranog jezika definirane su u skladu s dokumentom – Zajednički europski okvir za jezike (ZERO, Vijeće Europe, 2005.) i valja se koristiti njime.

Pri određivanju završnih ciljeva/kompetencija predmetnih kurikuluma za pojedine module valja voditi računa o potrebama polaznika, njihovim početnim znanjima, vještinama i sposobnostima, osobnim interesima i interesima profesionalne orijentacije.

MODUL OVLADAVANJA JEZIČNO-KOMUNIKACIJSKOM KOMPETENCIJOM NA A2 RAZINI

(razumjeti izdvojene rečenice te razumjeti i rabiti česte izraze i fraze vezane za svakodnevni život, životno i profesionalno okruženje; sporazumijevati se u jednostavnim i uobičajenim situacijama poput snalaženja u vanjskom prostoru, znati se profesionalno predstaviti, voditi razgovor o osobnim i profesionalnim interesima; ovladati osnovama pismene norme – razumjeti i znati popuniti obrasce za potrebe struke)

5.2. DRUŠTVENO-HUMANISTIČKO OBRAZOVNO PODRUČJE

Polaznik će:

- biti osposobljen za usvajanje temeljnih pojmova o Zemlji, prirodnoj osnovi, kulturnim, društvenim i ekonomskim obilježjima svijeta
- moći objasniti uzročno-posljedične odnose povijesnih događaja, snalaziti se u prostoru i vremenu razumijevajući značenje zemljopisne karte i atlasa uz svladavanje osnova njihove primjene u svakodnevnom životu
- razviti interes za spoznavanje zakonitosti pojava i procesa u prirodi i društvu
- biti upoznat s gospodarskim, kulturnim, društvenim i političkim dostignućima Hrvata koja određuju identitet hrvatskog naroda
- razviti osjećaj samopoštovanja i poštovanja prema zavičaju, domovini Hrvatskoj,

- razviti poštovanje i toleranciju prema drukčijim kulturama, religijama i društvima
- biti upoznat i osposobljen za obavljanje Ustavom utvrđenih građanskih prava i odgovornosti

5.2.1. ZEMLJOPIS

Polaznik će biti:

- osposobljen za povezivanje prirodnih i društvenih zakonitosti, odnosno interakcije ljudi i prirode, usvojiti osnove kartografske pismenosti i primjenu u svakodnevnim situacijama (određivanje strana svijeta, korištenje autokarte, planova...)
- upoznat s osnovama shvaćanja Zemlje kao dijela svemira i svakodnevnim pojavama koje iz toga proizlaze (značenje Sunca, dan-noć, godišnja doba...)
- osviješten o potrebi očuvanja okoliša i obnovljivih izvora energije te osnovnim klimatskim promjenama i njihova utjecaja na raspored stanovništva na Zemlji
- osviješten o značenju vode, njenom očuvanju i gospodarskoj primjeni (Jadransko more, hidroenergija, melioracija)
- osposobljen za razumijevanje reljefa kao datosti u determiniranju gospodarskih djelatnosti
- osposobljen za upoznavanje polaznike s radom i životom ljudi na pojedinim kontinentima (rase, vjere, jezici, multikulturalnost, migracije)
- upoznat sa specifičnostima europskih regija
- upoznat s osnovama Europske unije i njenim značenjem za gospodarstvo RH
- osposobljen za usvajanje značenja nacionalnih obilježja Republike Hrvatske te upoznavanje sa zaštićenim prirodnim i kulturnim lokalitetima u svrhu gospodarske valorizacije
- upoznat s administrativno-političkim ustrojem Republike Hrvatske i znat će definirati zavičajnu pripadnost

5.2.2. POVIJEST

- stjecanje osjećaja za prošle događaje koji olakšava tumačenje sadašnjosti, kao i događanja u budućnosti
- razvoj razumijevanja podloge povijesnih fenomena i događaja te njihovih odnosa
- vrednovanje vlastitog kulturnog naslijeđa, kao i naslijeđa različitih nacionalnih manjina te stjecanje uvida u identitet
- spoznaja o raznim povijesnim ličnostima, događajima i razdobljima, s naglaskom da ih moramo tumačiti s obzirom na uvjete koji su prevladavali u to vrijeme
- stjecanje sposobnosti procjena medija i drugih izvora koji tumače povijesne procese

5.2.3. SOCIJALNE VJEŠTINE I GRAĐANSTVO

Polaznici će izabrati **temeljne etičke vrednote** koje bi željeli da im društvo pruži i one koje bi željeli pružiti društvu - npr. poštenje, odgovornost, nepotkupivost, osobno dostojanstvo i poštovanje dostojanstva drugih i sl.

Povezat će postojanje takvih vrednota s vladavinom prava – odnosno može li postojati vladavina prava bez navedenih vrednota kao pretpostavki?

Upoznat će značaj Ustava, temeljne odredbe o demokratskom uređenju zemlje i njegov učinak na prava i obveze građana.

Upoznat će temeljne odredbe radnog prava i socijalnog zakonodavstva.

Bit će osposobljeni za projektno planiranje i programiranje i bit će u stanju izraditi Projekt.

Bit će osposobljeni predstaviti svoje sposobnosti i iskustvo zamišljenom poslodavcu te slagati svoju **profesionalnu mapu**.

Uvježbat će ključne vještine za zaposlene i nezaposlene:

- inicijativnost i poduzetništvo (znanje)
- kako koristiti fondove,
- kako doći do kredita (za vođenje ili za pokretanje posla),
- samozapošljavanje,
- kako doći do podataka potrebnih za naš posao.

Bit će osposobljeni da trajno rade na svojoj **profesionalnoj etici**

- u odnosu na rad - nepotkupivost i odgovornost,
- prema potrebi učenja u svakoj prilici,
- prema obitelji, društvenoj zajednici i općem dobru,
- prema prirodi i okolišu – pisat će kartu svoje profesionalne etike i priložiti je uz profesionalnu mapu

Bit će osposobljeni da sagledaju kako koristiti svoje dosadašnje radno i životno iskustvo za razvijanje vlastitoga učenja i znanja o učenju - na koje načine najbolje uče – popisat će svoje strategije učenja i pridodati ih uz profesionalnu mapu.

Polaznici će razumjeti što žele naučiti i koje ishode znanja žele i kako pokazati - shvatiti što je naučeno.

5.3. PRIRODOSLOVNO MATEMATIČKO OBRAZOVNO PODRUČJE

5.3.1. MATEMATIKA

Odrasli će biti osposobljeni čitati, pisati, poredati i usporediti brojeve uključujući velike brojeve.

Bit će osposobljeni dodati, oduzeti, pomnožiti, podijeliti koristeći učinkovite pisane metode.

Moći će dijeliti dvoznamenkaste cijele brojeve jednoznamenkastim cijelim brojevima i tumačiti ostatke.

Razumjet će dijeljenje kao ponavljanje oduzimanja (da je dijeljenje matematička operacija uzastopnog oduzimanja istog broja te da je množenje uzastopno zbrajanje istog broja) Razumjet će da je dijeljenje obrnuto od množenja, da nije zamjenjivo npr. $8:4$ nije jednako $4:8$.

Razumjet će koncept ostatka i zaokruživanje brojeva manjih od tisuću njihovim najbližim mjestima prema deseticama ili stoticama.

Bit će osposobljeni za korištenje numeričkih znakova $+$, $-$, $:$, \times i $=$ u praktičnim situacijama rješavanja problema. Razumjet će da ti numerički znakovi predstavljaju matematičke operacije.

Moći će procijeniti rezultate matematičkih operacija. Razumjet će da poznavanje konteksta omogućava predviđanje rezultata.

Moći će čitati i razumjeti informacije dane pomoću brojki, simbola, dijagrama, koji se koriste u različite svrhe i na različite načine u grafičkom, pisanom i broječanom materijalu.

Bit će osposobljeni da specificiraju i pojasne praktičan problem ili zadatak koristeći brojke, mjere i dijagrame.

Bit će osposobljeni za čitanje, pisanje i razumijevanje decimala u praktičnom kontekstu (npr. uobičajeno mjerenje do jedne decimale, 1,5 m, ili novac u decimalnom iznosu npr. 2,37 kuna). Razumjet će da ta decimala razlikuje kune i lipe ili metre i centimetre. Razumjet će upotrebu nule kao dijela decimalnog broja 1,05 kn.

Razumjet će upotrebu nule kao glavnog broja 35 lipa = 0,35 kn; 0,5 m = 50 cm.

Prepoznati 5 kao polovinu 2,5 m kao $2.1/2$ m.

Moći će zbrajati i oduzimati novčane iznose koristeći decimalna obilježja: npr. moći će prekontrolirati račun za plaćene namirnice, izračunati ukupan iznos troškova za razne životne potrebe – uređenje stana, vraćanje kredita i sl.

Bit će osposobljeni da prepoznaju i imenuju dvodimenzionalna i trodimenzionalna geometrijska tijela: znat će imena dvodimenzionalnih oblika: trokut, pravokutnik, četverokut, krug.

Znat će nazive i oblike trodimenzionalnih tijela, npr. piramida, stožac.

Moći će raspoznati dvodimenzionalna i trodimenzionalna tijela u svakodnevnom okruženju: na slikama, fotografijama, zgradama, primjerima iz prirode, prepoznat će ih i na prometnim znakovima – trokut za znakove upozorenja, krug za znakove naredbi, pravokutnik za znakove uputa.

Bit će osposobljeni za upotrebu računala kako bi se riješio neki praktičan problem i provjerili izračuni.

Znati će kako utipkati i tumačiti novčane izračune (npr. utipkati 85 lp kao 0.85., tumačiti 8,2 kao 8.20 kn, razumjeti kako kalkulator može ponekad prikazati red brojki nakon decimalne točke i da je potrebno pročitati prve dvije brojke 1.3333333 kao 1.33 kn).

Bit će osposobljeni određivati i uspoređivati dužinu, visinu, težinu, širinu različitih objekata: npr. sobe, nekog proizvoda i sl.

5.3.2. BIOLOGIJA, FIZIKA I KEMIJA

Polaznik će biti osposobljen za:

- usvajanje bitnog sadržaja i povezivanje prirodnih zakonitosti
- primjenu temeljnih prirodoslovnih znanja
- primjenu zakonitosti prirode u svakodnevnom životu
- očuvanje vlastitog zdravlja i okoliša
- primjenu stečenih znanja i vještina iz prirodoslovlja u daljnjem strukovnom obrazovanju

(primjer 1: poljoprivreda – ratar: primjena umjetnih gnojiva: važnost, sastav, način upotrebe i štetnost po ljudsko zdravlje, pokretanje i rad motora traktora)

primjer 2: osobne usluge – zanimanje čistačica: uporaba kemijskih tvari na različite podloge, pridržavati se načina upotrebe u korist očuvanja zdravlja i okoliša, znati razvrstati i odložiti odgovarajući otpad, važnost održavanja osobne higijene – u programu naglasiti štetno djelovanje virusa i bakterija koji predstavljaju “tihe ubojice” ljudskog organizma)

5.4. OSNOVE KREATIVNOSTI

5.4.1. TJELESNA I ZDRAVSTVENA KULTURA

Tijekom cijele izrade kurikuluma vodila se rasprava treba li odrasle osobe uopće “opterećivati” tim predmetom jer ga u praksi izbjegavaju. Pri izvođenju nastave tjelesne i zdravstvene kulture trebalo bi voditi računa o individualnim potrebama i uzrastu polaznika.

Odlučeno je da se tjelesna i zdravstvena kultura u kontekstu osnovnog obrazovanja odraslih primjenjuje kao **zdravstveno korektivna gimnastika radi očuvanja zdravlja i sprječavanja razvoja bolesti** uz stjecanje temeljnih kinezioloških znanja, vještina i stavova

Pri određivanju kompetencija u izradi izvedbenog kurikuluma za odrasle osobe treba

uvažiti dob polaznika, uzeti u obzir individualne inicijalne tjelesne i zdravstvene mogućnosti polaznika, motive i potrebe polaznika za usvajanje znanja, vještina i stavova prema tjelesnoj kulturi i očuvanju zdravlja, materijalne i prostorne mogućnosti škola i ustanova koje provode obrazovanje odraslih.

- **Polaznici će spoznati važnost bavljenja zdravstveno-korektivnom gimnastikom radi očuvanja i promicanja zdravlja**

Polaznici će biti osposobljeni za korištenje korektivne gimnastike radi ispravljanja negativnih zdravstvenih pojava koje se javljaju u vidu smanjene radne sposobnosti i narušavanja stupnja zdravlja ili za prevenciju zdravlja.

Steći će pozitivne stavove i shvatiti važnost bavljenja športsko-rekreativnim aktivnostima ili aktivnostima korektivne gimnastike kroz cijeli životni vijek.

Polaznici će biti osposobljeni da kineziološkim znanjima i vještinama utječu na poboljšanje funkcionalnih i mentalnih sposobnosti.

Za potrebe tjelesne i zdravstvene kulture minimalni uvjeti za provedbu kurikuluma jesu prostorije koje mogu biti i veće učionice koje mogu poslužiti za tjelesno vježbanje: npr. vježbe u stojećem i sjedećem stavu prilagođene osobama starije životne dobi i sl.

5.4.2. LIKOVNA I GLAZBENA KULTURA/PRIMIENJENE UMJETNOSTI

Kompetencije polaznika potrebno je prilagoditi individualnim sposobnostima, vještinama i znanjima, što znači da kompetencije moraju biti primjerene i usmjerene prema sposobnostima polaznika.

U likovnoj kulturi povezanoj s primijenjenim umjetnostima kroz individualni pristup prepoznati stečena znanja, iskustva i vještine polaznika te ga voditi i usmjeriti prema usavršavanju do izrade određenog proizvoda (suvenir, nakit, oslikavanje stakla, ručni radovi, unikatne čestitke...).

Polaznik će biti osposobljen za slobodno i stvaralačko likovno i glazbeno izražavanje te upoznavanje u različitim likovnim tehnikama i vrstama glazbe kroz samostalno kreiranje u skladu s iskustvom, interesima i mogućnostima.

Razvoj osjećaja slobode u likovnom i glazbenom izražavanju.

Upoznati polaznika s temeljnim pojmovima te likovnim i glazbenim djelima i pravcima u umjetnosti.

Osvješčivanje vrijednosti kulturnog identiteta u pluralnom društvu.

Polaznik će biti osposobljen vrednovati kulturnu baštinu i stvoriti potrebu za očuvanjem iste.

Polaznik će biti osposobljen za praćenje kulturnih događaja (izložbe, koncerti).

Osposobljenost za stvaranje vlastitih slika i glazbe primjenom računalne tehnologije.

Polaznik će biti upoznat s mogućnostima prepoznavanja važnosti kombiniranja glazbe s drugim oblicima izražavanja (drama, ples, pokret).

5.4.3. INFORMATIKA I TEHNOLOGIJA U FUNKCIJI STRUKOVNOG OSPOSOBLJAVANJA

- polaznici će biti osposobljeni u osnovnim znanjima i vještinama za korištenje računala i interneta
- polaznici će znati pronaći informacije i sadržaje vezane za pronalaženje/ponudu posla
- u modulu Osnovna pismenost III koristit će računalo za unos, obradu i kontrolu poslovnih informacija vezanih za prethodno radno iskustvo ili planirano buduće zaposlenje te vezano za mogućnosti nastavka obrazovanja ili formalnog i informalnog učenja

Strukovni sadržaji koji vode samozapošljavanju, zapošljavanju i zadržavanju zaposlenja

Sastoje se od teorijskog i praktičnog dijela za najjednostavnije poslove. Teorijski dio i strukovno osposobljavanje usmjereno je na ona strukovna znanja koja su potrebna za nastavak rada i praćenje novosti u tehnologijama, jer se tehnologije stalno mijenjaju.

Strukovni sadržaji u pravilu se oslanjaju na životno i radno iskustvo polaznika i već stečene kompetencije polaznika koje je potrebno nadograditi radi očuvanja zaposlenja ili pronalaženja zaposlenja ili samozaposlenja.

Strukovni sadržaji mogu biti iz raznih djelatnosti. Primjerice: sadnja i uzgajanje ljekovitoga bilja, pomoćni radnici u građevinarstvu, vrtlarstvo, cvjećarstvo, primijenjene umjetnosti

- kompetencije polaznika potrebno je planirati prema kompetencijama koje pojedinac već posjeduje, kojima se koristi, za koje je zainteresiran, koje su pogodne za daljnji stručni razvoj s mogućnošću podizanja razine kreativnosti, samopouzdanja, kulturne osviještenosti i praktične upotrebljivosti za pronalaženje zaposlenja ili stvaranje samozaposlenja
- kroz individualni pristup u primijenjenim umjetnostima polaznik se može osposobiti za izradu unikatnih suvenira (batik, unikatne čestitke, oslikavanje na staklu ...), što će se najbolje vidjeti kroz inicijalni test prepoznavanja sklonosti polaznika – primjerice: žena od 50 godina koja zna vesti može vesti glagoljicu na stolnjaku i na taj način izraditi unikatni suvenir. Važno je naglasiti kulturološko područje u kojem polaznik živi i koje će i njemu poslužiti kao osnovna ideja za samozapošljavanje.

6. PRIMJERI

6.1. Primjeri razvoja kompetencija za učenje

Primjer 1. Mladić romske nacionalnosti (24), bez završene osnovne škole, tijekom odsluženja civilnog vojnog roka u Domu umirovljenika uvidio je svoje sklonosti ka skrbi i njezi starijih osoba

Da bi ostvario svoje ciljeve, odlučuje završiti osnovnu školu i nastaviti osposobljavanje za njegovatelja.

Nastavlja osnovnoškolsko obrazovanje koje s uspjehom završava te se, zahvaljujući temeljnim kompetencijama koje je stekao, osposobljava za njegovatelja.

Zahvaljujući svojem napretku i motiviranosti za učenje, kod njega se razvijaju ambicije za daljnje usavršavanje i prenošenje svojeg pozitivnog iskustva na članove svoje zajednice.

Na taj način, on postaje kandidat za "romskog pomoćnika u nastavi", tj. osobu koja radi s najmlađim polaznicima osnovne škole romske nacionalnosti, djelujući kao osoba koja pomaže, motivira i olakšava uključivanje romske djece u redovni sustav obrazovanja.

Ujedno mu se zbog stečenih kompetencija za poslove njegovatelja pruža mogućnost uspješnog zapošljavanja.

Primjer 2. Štićenik odgojnog zavoda (16 g.), koji na izdržavanje kazne dolazi sa završenim 4. razredom osnovne škole, nastavlja svoje osnovnoškolsko obrazovanje nakon duže pauze.

Zahvaljujući uspješnom svladavanju programa, u sebi razvija motiv za stjecanje zanimanja kroz program osposobljavanja za ugostiteljskog poslužitelja, koje uspješno završava paralelno sa završavanjem 8. razreda osnovne škole.

Nakon obustave odgojne mjere, on se uspješno reintegrira u društvo.

Zahvaljujući pomoći i podršci svojih nastavnika te svom shvaćanju o potrebi cjeloživotnog učenja, putem humanitarne zaklade odlazi u Italiju.

Ondje uči jezik i zapošljava se zahvaljujući stečenoj svjedodžbi u ugostiteljstvu.

Nakon nekog vremena, nastavlja svoje obrazovanje i danas radi kao profesionalni vozač.

6.2. Primjer potrebe obrazovanja kroz modul *Osnove pismenosti II.*

ZADRŽAVANJE RADNOG MJESTA

Velika tvrtka u Zagrebu (1400 zaposlenih) koja je orijentirana prema izvozu, izvozi proizvode u vrijednosti 70 mil. eura. Kroz globalnu krizu prijeti gubitak radnih mjesta za radnike bez osnovne škole. Imaju veliko radno iskustvo. Ukazuje se prilika jer poduzeće razvojem i primjenom novih tehnologija ima mogućnost da zadrži zaposlene.

Kroz modul 2. i sadržaje koje on nudi mogu zadržati radna mjesta.

Usvajanjem potrebnih znanja za izvršavanje novih radnih zadataka prvenstveno iz područja matematike, fizike, tehničke kulture s informatikom i ostalih obrazovnih područja, polazniku se nudi mogućnost uključivanja u programe osposobljavanja.

Motiviranost radnika je velika.

6.3. Primjer praktičnog rada i stjecanja samo/zaposlenja kroz predmet likovna kultura

Kada se formira grupa za nastavu likovne kulture, nastavnik likovne kulture treba provesti prepoznavanje i procjenu pojedinaca. Da bi se došlo do prepoznavanja i procjene, nastavnik mora provesti inicijalni praktični rad kod kojeg će biti dostupne razne tehnike iz oblasti primijenjenih umjetnosti, a nastavnik mora biti promatrač koji će samo sugestijama sudjelovati u tome radu. Polaznici će se prije početka inicijalnog rada izjasniti koje su njihove želje i da li ih uopće imaju obzirom na nižu razinu samopouzdanja. Kroz rad će se utvrditi kreativnost i sposobnost. Motivacija za takvu vrstu rada polazniku će biti kako podizanje samopouzdanja, tako i osobna korist tj. mogućnost za samozapošljavanje. **Rezultat inicijalnog testa je povratna informacija o opredijeljenosti za ovladavanje određenim tehnikama.** Najbolje je služiti se primjerima iz zavičajne kulturne baštine zbog velike mogućnosti razrade (primjer *glagoljica* – oslikavanje na staklu, oslikavanje svile, izrada unikatnih čestitki, keramika...). Isto tako, potrebno je ukazati polazniku da u svom okruženju može pronaći prirodni materijal (npr. kamenje, drvo, školjke, suho cvijeće i lišće) i otpadni materijali (npr. papir) kojim može započeti rad s konačnim ciljem plasiranja proizvoda na tržište. Takvim inicijalnim testiranjem je omogućeno prepoznavanje interesa i mogućnosti polaznika za usavršavanje određenih tehnika. Potrebno je naglasiti da će polaznik proći cijeli proces od crteža do gotovog proizvoda te da će mu biti potpuno jasno što je to unikatni suvenir i na koji će način doprinijeti očuvanju kulturne baštine, a istovremeno dobiti osobnu korist i zadovoljstvo. Vrlo je važno i samom polazniku naglasiti da se polazi od već postojećeg znanja- i kompetencija koje su od neprocjenjive važnosti i šteta je da se zanemare.

6.4. Primjer potrebe obrazovanja za poljoprivredno obiteljsko gospodarstvo

Analizom stupnja obrazovanja poljoprivrednika* utvrđeno je da nisu svi završili osnovno-školsko obrazovanje. Uvažavajući stečena znanja te dosadašnje radno iskustvo u odnosu na zahtjeve različitih oblika obrazovanja (tečajevi i slično), iskazana je potreba za povećanjem općega znanja, što je sadržaj modula 1 i 2.

U cilju poticaja razvoja tih obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava potrebno je omogućiti i poticati edukaciju poljoprivrednika temeljem primjene navedenih modula, kako bi se stvorile polazne pretpostavke za prihvaćanje poboljšanja postojećih i novih načina poljoprivredne proizvodnje i prerade.

Obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo jedan je od temelja razvoja poljoprivredne proizvodnje, a dijelom i prerade proizvoda. Suvremene potrebe za povezivanjem proizvođača u različite oblike kooperacija nužno zahtijevaju i veći stupanj općeg i specijalističkog obrazovanja. Na taj način stvaraju se pretpostavke za kvalitativnim povećavanjem proizvodnje, a na temelju prihvaćanja suvremenih metoda poljoprivredne proizvodnje i prerade.

Posredna dobrobit za polaznike modula 1 i 2 je i svojevrsno poticanje na cjeloživotno učenje i prihvaćanje novih ideja i oblika rada.

Kao krajnji rezultat, kroz unapređenje vlastitog obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva, doprinosi se razvoju ruralnih područja i očuvanja regionalnih osobitosti. Promatrajući to u kontekstu skorih europskih integracija, osiguravamo opstojnost obiteljsko poljoprivrednog gospodarstva u novim tržišnim okolnostima.

*Izvor: statistički godišnjak 2007. godine

7. AKREDITACIJA I INSTRUMENTI ULAZNE I IZLAZNE PROCJENE

Potrebna je akreditacija ustanova (POU, škola, privatnih učilišta...) za programe osnovnoškolskog obrazovanja (i osposobljavanja ako polaznik tako izabere i ako postoji potreba gospodarstva za takvim rješenjem - primjer). Ta akreditacija uključuje i akreditaciju nastavnika (stručnu andragošku kompetenciju). U sustav dobivanja akreditacije trebalo bi, osim Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa, uključiti i Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja i Agenciju za obrazovanje odraslih (AOO).

Uloga pojedine institucije:

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa daje akreditacije ustanovama za obrazovanje odraslih na temelju propisanih uvjeta.

Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja provodi evaluaciju izlaznih kompetencija polaznika na standardiziranim upitnicima primjerenim ciljevima i utvrđenim izlaznim kompetencijama (znanjima, vještinama i stavovima) za obrazovanje odraslih za one polaznike koji žele nastaviti obrazovanje.

Agencija za obrazovanje odraslih (u daljnjem tekstu Agencija) sudjeluje u izradi stručnopedagoškog mišljenja na kurikularni pristup pojedincu (modul/razina) s uključenim osposobljavanjem, kao i savjetodavnu pomoć ustanovama i djelatnicima te provodi stalno stručno usavršavanje nastavnika odraslih radi podizanja kvalitete usluga koje pružaju stanove za obrazovanje odraslih.

Akreditacija se izdaje na određeno vrijeme (npr. 4 godine) Prijedlog je da Agencija izradi standardizirane instrumente za provjeru ulaznih i izlaznih kompetencija pri ulasku u program osnovnog obrazovanja odraslih. U provjeri ulaznih kompetencija procjena se temelji na upitnicima:

- a) samoprocjene,
- b) procjene koje provodi stručna osoba,
- c) psihološke procjene / prema učenju i osobnom razvoju.

Agencija će izraditi instrumente za procjenu neformalno i informalno stečenih kompetencija za ulazak u kurikulum I. i II. razine osnova pismenosti i strukovne osposobljenosti. Isto tako, potrebno je standardizirati instrumente za utvrđivanje razine ulaznih kompetencija, kao i izlazne kompetencije za treću razinu osnovnoškolskog obrazovanja.

Potrebno je izraditi uvjerenja o završenom modulu (uvjerenje za modul 1, uvjerenje za modul 2), dok bi se za modul 3 izdavala svjedodžba za završetak osnovne škole za odrasle. Polaznicima koji nisu zainteresirani ili u mogućnosti nastaviti školovanje pruža se mogućnost da istodobno kroz modul tehničko-tehnološkog i informatičkog obrazovanja dopune osposobljavanje temeljeno na prethodnom radnom iskustvu te osim svjedodžbe o završetku osnovnog školovanja za odrasle steknu i uvjerenje o osposobljenosti. Suradnja ustanova za obrazovanje odraslih s gospodarskim sektorom i sektorom zapošljavanja je neophodna.

8. POJMOVNIK KURIKULUMA ZA OSNOVNO OBRAZOVANJE ODRASLIH

Cjeloživotno učenje – zasniva se na ideji da je suvremena potreba čovjeka učiti od kolijevke do groba. Budući da je razvoj informacijskih i telekomunikacijskih tehnika brz i stalan te zahtijeva stalne promjene u učenju i kvalifikacijama, neophodno je omogućiti građanima da razumiju i koriste promjene u znanosti i tehnici tako da uče u svim životnim razdobljima.

Razvijen je Europski okvir ključnih kompetencija za cjeloživotno učenje kako bi se one integrirale u nacionalne kurikulume od predškolskog odgoja, osnovnog obrazovanja, srednjoškolskog obrazovanja općeg i strukovnog, u dodiplomsko i poslijediplomsko obrazovanje te u sve oblike neformalnog i informalnog učenja.

Dopisno-konzultativna nastava – organizira se i izvodi po posebno razrađenoj obrazovnoj tehnologiji koja obuhvaća plan uvodnih i individualnih konzultacija i provjera razine ostvarenih kompetencija. Polaznici su obavezni nazočiti uvodnim konzultacijama.

Europski okvir ključnih kompetencija za cjeloživotno učenje - Okvir utvrđuje i definira, po prvi put na europskoj razini ključne kompetencije koje su građanima potrebne za njihovo osobno ispunjenje, uključivanje u društvo, aktivno građanstvo i radnu osposobljenost za rad u društvu utemeljenom na znanju. One se integriraju u kurikulume od predškolskog odgoja, osnovnog obrazovanja, srednjoškolskog obrazovanja općeg i strukovnog i u dodiplomsko i poslijediplomsko obrazovanje te u sve oblike neformalnog i informalnog učenja.

Konzultativno-instruktivna nastava – organizira se i izvodi u skupini i individualnim konzultacijama s određenim trajanjem i planom provjera napretka u ostvarivanju kompetencija s preporučenim udžbenicima. Obveza je polaznika nazočiti skupnim konzultacijama.

Kurikulum usmjeren na razvoj kompetencija – dokumenti kojima se programira i iskazuje svrha obrazovnog procesa u predviđenom vremenu tako da se određuje koje kompetencije polaznik treba steći iz odabranih područja, predmeta ili interdisciplinarnih područja na način da se pobliže određuje organizacijski oblik, postupci izvođenja i načini provjeravanja razine stečenih kompetencija.

Multimedijska nastava – organizira se i izvodi po posebno razrađenom i unaprijed definiranom projektu uz primjenu suvremenih medija.

Načini obrazovanja – formalno obrazovanje (odvija se u sustavu škola, učeničkih domova sveučilišta i drugih obrazovnih ustanova), neformalno obrazovanje najčešće je kratkotrajno, planirano i usmjereno

određenom cilju. Spontano ili informalno učenje događa se stalno u suvremenom okruženju ispunjenom brojnim izvorima učenja. Najčešće se prepoznaje i vrednuje informalno učenje kroz rad.

Oblici obrazovanja odraslih – to su programi: za osnovno školovanje, za osposobljavanja, za usavršavanja, za stjecanje niže stručne spreme, za stjecanje srednje školske spreme, za stjecanje srednje stručne spreme i programi učenja stranih jezika.

Obrazovanje odraslih – može se definirati kao znanstveno organiziranu, permanentnu i veoma fleksibilnu obrazovnu djelatnost usmjerenu na zadovoljavanje svih obrazovnih potreba odraslog čovjeka. Obuhvaća sve populacije od osnovnog obrazovanja pa do specijalizacije u znanstvenim zvanjima. Neizmjerne su mogućnosti i vrijednosti obrazovanja odraslih.

Osiguranje kvalitete programa obrazovanja odraslih - zemlje članice EU trebaju osigurati suvremene metode učenja i poučavanja i osposobljene nastavnike koji će znati odgovoriti na potrebe odraslih polaznika. Metode poučavanja i materijali trebaju biti prilagođeni potrebama odraslih. Profesija učitelja odraslih treba biti priznata i vrednovana i usavršavana s osiguranom odgovarajućom plaćom.

Osposobljavanje – vid obrazovanja odraslih gdje se savladavaju nova znanja i vještine radi obavljanja određenih poslova. Često se pod pojmom osposobljavanja podrazumijeva poučavanje osoba za obavljanje poslova jednostavnije složenosti. To je jedan vid osposobljavanja, ali stručno se mogu osposobiti i osobe koje obavljaju složenije poslove (informatika, učenje stranih jezika i sl.).

Podizanje sveukupnih vještina građana - znači podizanje njihovih mogućnosti za razvoj karijere i pomoć u suzbijanju siromaštva i socijalne isključenosti. Europska komisija potiče zemlje članice da osiguraju kvalitetu u sustavima obrazovanja odraslih, dostupnost za sve i razvoj vještina svih složenosti.

Prekvalifikacija – školovanje pojedinca po posebnim programima radi stjecanja novog zanimanja u programima podjednake složenosti i dužine trajanja.

Radionica kao metoda interaktivnog učenja – u obrazovanju odraslih ima posebno mjesto, karakterizira je kružna komunikacija gdje svatko svoje iskustvo dijeli s ostalima, a frontalni oblik rada i hijerarhijska struktura zamijenjeni su participativnom mrežnom strukturom.

Usavršavanje – poseban oblik obrazovanja osoba koje imaju već stečeno znanje te ga žele ili trebaju nadograditi radi potreba rada i radnog mjesta. Na taj način nadopunjuju svoja znanja i vještine za korištenje novih tehnologija.

Verificirani (formalni) programi – izvode se na temelju rješenja Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa kroz koje se stječe zanimanje, odnosno stručna osposobljenost za obavljanje rada. Stečene isprave su javne isprave na temelju kojih se zanimanje/osposobljenost za poslove upisuje u radnu knjižicu.

Vještine potrebne zanimanjima budućnosti - europski poslodavci ukazuju na rastući značaj kroskurikularnih kompetencija za zanimanja budućnosti, kao što su: rješavanje problema i analitička vještina, samoorganiziranje i komunikacijske vještine, jezične vještine.¹²

¹² New Skills for New Jobs. Anticipating and Matching Labor Market and Skills Needs (2009) Lucie Davoine, European Commission, DG Education and Culture